

Rondom Florence

Een trip van een halve cirkel door het platteland en langs enkele kleinere steden van Toscane. Van de Chianti-streek via Arezzo en Cortona naar Pistoia en als finale een bezoek aan een prachtig kuuroord.

TEKST & FOTOGRAFIE PAUL VAN EIJDHOVEN

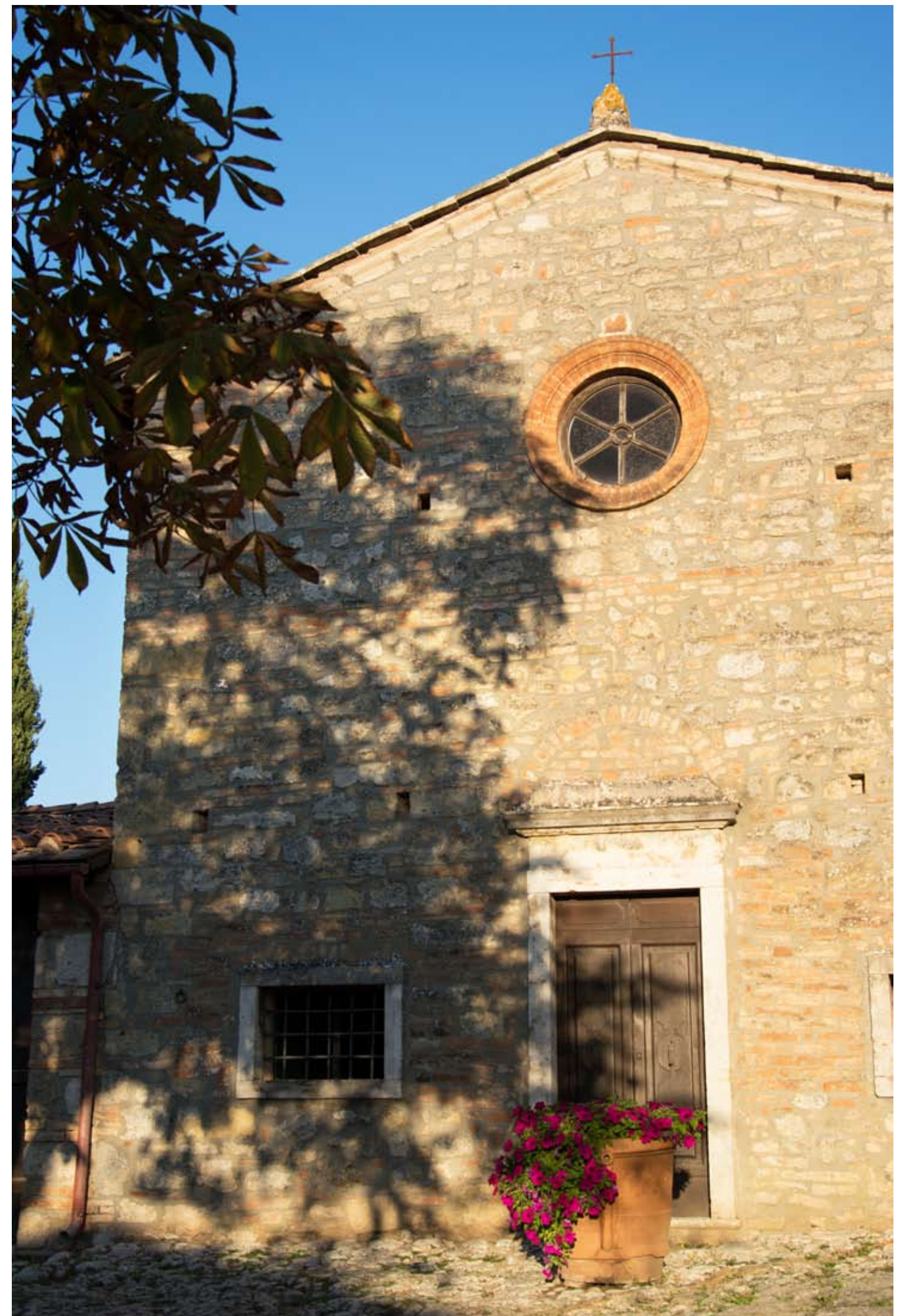

Openingspagina's: Cortona (l) en Arezzo (r). Deze pagina: Laboratorio Shabby in Pistoia; torens in San Gimignano; vloer-mozaïek in Cortona. Rechterpagina: kapel van Castel Pietraio.

Het is duidelijk dat deze reis onder een goed gesternte begint. De vlucht is op tijd, de auto-huur verloopt soepel, de zon schijnt en het eerste logeeradres is Castel Pietraio, een prachtig kasteel in de Chianti op zo'n zestig kilometer ten

zuiden van Florence. Ik ben wat vroeg waardoor er niemand bij de receptie is, maar de man die verantwoordelijk is voor het onderhoud wijst me vast mijn kamer. Prima kamer, met mooie badkamer en fraai uitzicht over de wijngaarden. Al snel ben ik weer onderweg naar Colle di Val d'Elsa, een mooi middeleeuws stadje dat op een heuveltop ligt. Het is rustig, ik loop wat rond, bezoek de *duomo* en zijn rijkversierde crypte en lunch in de zon op een pleintje. Het stadje heeft als bijnaam *Città del cristallo*, omdat hier maar liefst vijftien procent van de wereldproductie kristal vandaan schijnt te komen. Naast een Museo del cristallo zijn er natuurlijk diverse winkels waar kristal (en glas) in alle soorten en maten kan worden gekocht en is er kristalkunst te aanschouwen. Volgende stop is Monteriggioni dat ook alweer op een heuvel ligt. Van een afstand zie je al de ommuring met wachttorens die uitstekend bewaard zijn gebleven. Of althans, na het verval in de voorgaande eeuwen, werd onder Mussolini een groot restauratieproject ingezet en werden de torens herbouwd. Hier zijn wel aanzienlijk meer toeristen, maar het is dan ook een aantrekkelijk stadje. Zeer charmant is de Chiesa di Santa Maria Assunta, een romaans kerkje opgetrokken uit travertijn. Monteriggioni is klein, dus je wandelt zo door alle straatjes (en als je wilt over de stadswal, tegen betaling).

Prinses Margriet
Als ik vervolgens nog wat rondrijd in de omgeving kom ik op een prachtig, door grote bomen omzoomd laantje. Even verderop scharrelen twee everzwijnen op het asfalt. Als ik de auto stop blijven ze eerst staan, maar kiezen even later toch het hazenpad voor ik een foto heb kunnen maken. Bij terugkeer in Castel Pietraio word ik enthousiast begroet door Gabriela, de van oorsprong Duitse receptioniste/beheerster die echter al twintig jaar in Italië woont. Ze toont me het kasteel, de tuin, het ruime zwembad en wijst op San Gimignano in de verte. In het privégedeelte van de tuin lopen twee ganzen, die de eigenaar >

Piazza Grande in Arezzo; de tuin van Castel Pietraio.

hier ooit gelogeed op het kasteel vanwege een huwelijk in de buurt. Heel aardig, heel normaal. Wel waren er heel de tijd drie man security bij.'

Gabriela adviseert me te gaan eten bij Casalta in een gehucht enkele honderden meters verderop. Het is donker als ik er naartoe wandel en ik ben blij dat ik de looplamp die Gabriela me gegeven heeft (en die ik overdreven vond) bij me heb. Ondanks een heldere sterrenhemel is het werkelijk pikkedonker. In een aangename ambiance worden bij Casalta door vriendelijk personeel Toscaanse specialiteiten geserveerd. De eigenaar blijkt een vriendin gehad te hebben in Amsterdam. 'Ik heb er mooie herinneringen aan zoals het fietsen door de stad', vertelt hij. Na een heerlijke maaltijd keer ik weer terug naar het kasteel.

Rennende herten

De volgende ochtend ga ik na het ontbijt richting Casole d'Elsa, door Gabriela aangeraden. Het is nevelig en ik zie wat herten rennen door een van de velden. Zoals op veel plekken hier kun je aan de voet van het stadje parkeren en dan een lift of roltrap omhoog nemen. Het blijkt alweer een mooi, goed onderhouden stadje te zijn waar het op dit uur rustig is. Een oudere agente rijdt heel langzaam door de hoofdstraat en zwaait bij iedere winkel naar eigenaar of personeel. Ik vermoed dat er hier ook weinig boeven te vinden zijn. Volterra is het volgende reisdoel. Het heuvelachtige landschap onderweg is werkelijk

Het heuvelachtige landschap onderweg is werkelijk adembenemend mooi. Ik was bijna vergeten hoe schitterend Toscane kan zijn

baron Neri del Nero aan zijn vrouw heeft gegeven omdat ze zo dol op ganzen is. Een paar keer per week komt hij langs op het kasteel, waar zeven verschillende wijnen worden gemaakt. Gabriela vertelt honderd uit over het kasteel, de baron, de wijnen en de omgeving. Zo zijn er behalve kamers ook nog appartementen en de oude gevangenis wordt vaak gebruikt voor bruidsreportages. 'Jullie prinses Margriet heeft

adenbenemend mooi. Ik was bijna vergeten hoe schitterend het platteland in Toscane kan zijn. Ook Volterra ligt op een heuvel en heeft een oude stadswal. In de Etruskische tijd was het al een stad van belang en het heeft dan ook een museum met bijzondere Etruskische vondsten. Er is een markt aan de gang en het is daardoor een drukte van belang. Helaas is de duomo gesloten, maar het is aangenaam wandelen door de

(winkel)straten van Volterra. Was het gisteren kristal, hier is het albast wat de klok slaat. Vele winkels bieden producten aan van kleine flesjes en schaakspellen tot lampen of een replica in albast van het hoofd van Michelangelo's David.

Handelsmerk

Ze zijn het handelsmerk van San Gimignano, de vijftien middeleeuwse torens die nog over zijn van de ooit 72 torens, en zijn van verre te zien. De families in het stadje demonstreerden hiermee hun macht en size mattered. Hoe hoger de toren, hoe belangrijker de familie. Het is een prachtig stadje, zij het – overdag – ook erg toeristisch en het behoort tot de highlights van Toscane voor Amerikanen, die er in overvloed aanwezig zijn. Desondanks is San Gimignano een must als je in de buurt bent, een uniek stadje met een van Toscanes mooiste pleintjes, de Piazza della Cisterna, met een put die sinds 1273 in gebruik is. Het Museo Civico dat in het Palazzo Communale is gevestigd is ook zeker de moeite waard; een fraai gebouw met in een van de zalen 14de-eeuwse erotische fresco's.

Ouderwetse sfeer

Ik maak nog een korte stop in Castellina in Chianti, midden in het chianti classico-gebied, wat ook alweer zo'n aantrekkelijk stadje is. Bijzonder zijn hier de overdekte middeleeuwse straatjes. En dan vervolg ik mijn weg in noordoostelijke richting naar Hotel Villa Rigacci in het plaatsje Regello dat grenst aan het natuurgebied van de Casentino. De villa ligt prachtig tussen de bomen en heeft een prettige, wat ouderwetse sfeer. Na een uitstekend diner kruip ik tijds mijn hemelbed in. Villa Rigacci is een handige uitvalsbasis, zowel voor een bezoek aan Florence (een half uur rijden met de auto of met de trein van het nabijgelegen Figline) als voor het verkennen van Oost-Toscane. Dat laatste staat bij mij op het programma. Al tijds check ik uit en maak een praatje met de sympathieke eigenaar van het hotel. Net voor mij heeft een groep Chinezen uitgecheckt evenals een groepje Poolse

vrouwen. 'Pfff... Dan de klanten van Fundadore, die zijn altijd zo prettig', vertelt hij. Na nog een praatje over het weer en dan vooral over het gebrek aan regen, vertrek ik richting Arezzo.

Ook in Arezzo kun je 'beneden' parkeren en een roltrap naar boven nemen, die vlak bij de duomo uitkomt. Het is maandagochtend en aangenaam stil in de stad. Ik ga direct op mijn eerste doel af, de Santa >

Langs de weg van Cortona naar Pistoia; Terme Tettuccio in Montecatini Terme; Chiesa del Tau met werk van Marino Marini in Pistoia.

Cortona verwierf wereldbekendheid door de bestseller 'Under the Tuscan Sun' van de Amerikaanse schrijfster Frances Mayes

De dom van Florence.
Rechterpagina: Piazza della Cisterna in San Gimignano; landschap rond Volterra; glaswerk in Colle di Val d'Elsa.

Maria della Pieve, een van mijn favoriete romaanse kerken. De gevel heeft naar boven toe galerijen met steeds kleinere bogen en de massieve campanile telt veertig tweelingvensters. In het interieur is onder andere een prachtig veelluik te zien van Pietro Lorenzetti. De apsis van de kerk

grenst aan de Piazza Grande, het schuin olopende plein dat het hart van Arezzo is. Een man is op zijn gemak bezig wat spullen voor zijn antiekwinkel uit te stallen. Verder is het plein nog leeg afgezien van een groepje Franse toeristen dat koffie drinkt bij een van de cafés onder de bogen aan de hoge kant van de piazza. Voor liefhebbers van de schilderkunst van Piero della Francesca is een bezoek aan de Bacci-kapel in de Basilica di San Francesco een absolute must, vlakbij de Piazza Grande. De frescocyclus *La leggenda della Vera Croce* is zijn grootste (nog bestaande) serie fresco's en een waar meesterwerk.

Steile straatjes

Langzaam komt Arezzo tot leven als ik rondwandelen; winkels gaan open, de straten worden wat drukker, maar ik moet alweer door. Op naar Cortona, het stadje dat door de bestseller *Under the Tuscan Sun* van Frances Mayes wereldbekendheid verwierf. Het boek is ook verfilmd met Diane Lane en Raoul Bova in de hoofdrollen en verhaalt over hoe de Amerikaanse Mayes tijdens een reis door Italië met de bus langs het huis 'Bramasole' in Cortona rijdt. Ze wordt verliefd op het huisje, koopt het en moet het ingrijpend verbouwen. Langzaam groeit ze in het Italiaanse leven – je voelt het van verre aankomen – met natuurlijk veel gewenningsproblemen. Cortona ligt prachtig tegen een heuvel aangeplakt, omgeven door olijfbomen, parasoldennen en cipressen. In de Etruskische tijd was het zowel op cultureel als op economisch gebied een belangrijk centrum en de stadswallen zijn daar nog de stille getuigen van. Maar sowieso is het stadje goed bewaard gebleven met zowel gebouwen uit de middeleeuwen als de renaissance. Na een bezoek aan de duomo loop ik verder omhoog. Na enkele minuten, als ik even iets verder van de Piazza della Repubblica ben, is er eigenlijk niemand meer te bekennen. Mooie steile

straatjes, met charmante huisjes, een aantal zelfs met een piepklein voortuintje. Er zijn ook diverse kleine kerkjes, waarvan een aantal open is. Waar de huizen ophouden gaat de heuvel nog een stukje verder. Ik stijg verder en kom uiteindelijk bij de Basilica di Santa Margherita, die helaas niet helemaal de beloning voor de klim is waar ik op had gehoopt. Maar tussendoor heb ik wel prachtige uitzichten over de omgeving tot aan het Lago Trasimeno toe.

Marino Marini

Het idee van deze reis is dat ik een halve cirkel maak rondom Florence en daarom leidt de laatste etappe vanavond naar Pistoia, zo'n twee uur rijden vanaf Cortona. De weg voert langs schitterende landschappen, een heerlijke autorit. In de heuvels aan de rand van Pistoia ligt Agriturismo Villa de Fiori, tussen olijfbomen en wijngaarden. Vanuit mijn kamer in de 17de-eeuwse villa heb ik een mooi uitzicht op de tuin. Villa de Fiori beschikt ook over een restaurant waar ik die avond uitstekend eet. Tot mijn schande is Pistoia een beetje een blinde vlek in mijn kennis van Toscane. Dus als een onbeschreven blad arriveer ik de volgende ochtend in de stad. Een parkeerplek is snel gevonden en op weg naar het centrum kom ik bij het Ospedale del Ceppo. Dit voormalige ziekenhuis uit 1514 wordt gesierd door een prachtig, kleurrijk fries gemaakt in terracotta. Zeer bijzonder. Het gebouw zelf is niet te bezoeken, maar je kunt vanuit hier wel afdalen in onder- >

gronds Pistoia. Deze dag is dat wegens werkzaamheden helaas niet mogelijk dus vervolg ik mijn weg richting centrum. Even later sta ik bij de Duomo San Zeno, gebouwd in de 12de eeuw met een mooie gevel uit 1311. Binnen staat in een kapel het indrukwekkende zilveren altaar van San Jacopo versierd met honderden figuurtjes, waaraan van 1287 tot 1456 gewerkt is door diverse kunstenaars. Voor toegang tot de kapel moet worden betaald, maar op dit moment is hij niet open. Gelukkig kan ik door het hek dit meesterwerk toch al heel aardig zien. Tegenover de duomo staat het sierlijke achthoekige baptisterium met witte en donkergroene marmeren dwarsstrepen. Het blijft ongelooflijk hoe dit land en zeker Toscane vol staat met dit soort prachtige gebouwen.

Kuuroord

Vlakbij is een marktje aan de gang en zijn diverse winkelstraten. Maar ik ga op zoek naar een museum gewijd aan Pistoia's beroemdste zoon, Marino Marini. De beeldhouwer Marini werd in 1901 in Pistoia geboren en stierf in 1980 in Viareggio. Zijn werken bevinden zich over de gehele wereld, in musea maar ook in de openbare ruimte. In het Museo Marino Marini – gevestigd in het voormalige Convento del Tau aan de drukke Corso Silvano Fedi – zijn behalve beeldhouwwerken ook schilderijen, ontwerpschetsen en grafisch werk van de kunstenaar te zien. Als je het museum wilt bezoeken ga dan 's ochtends want dan kun je ook de naastgelegen Chiesa del Tau bezoeken. In dit kleine kerkje versierd met prachtige fresco's wordt een aantal werken van Marini tentoongesteld. Het levert een bijzondere wisselwerking op.

Op naar de laatste bestemming; Montecatini Terme. Toscanes belangrijkste kuuroord biedt een heel andere sfeer dan de andere plekken waar ik ben geweest. In het deel van de stad waar zich de kuurinrichtingen bevinden heerst een aangename rust, mede doordat een deel autovrij is. Hier is ook het prachtige Parco delle Terme met indrukwekkend grote bomen. Ik besluit een bezoek te brengen aan de Terme Tettuccio, een schit-

De gebouwen van de Terme Tettuccio in Montecatini Terme stralen grandeur uit en zijn prachtig versierd

terend complex gelegen in een parkachtige omgeving. Behalve voor allerlei behandelingen kun je deze thermen voor zes euro ook als toerist bezoeken. De gebouwen stralen grandeur uit en zijn prachtig versierd. Maar het belangrijkste is om hier het thermale water te drinken dat onder andere heilzaam is voor lever, nieren, galblaas en spijsvertering. Na nog een wandeling door het park, is het tijd om terug te keren naar Nederland. De halve cirkel is voltooid. ♦ >

Montecatini Terme; De fries van Ospedale del Ceppo in Pistoia. Pagina 54: baptisterium in Pistoia; de winkel van Marioluca Giusti; heilzaam water stroomt uit deze kranen in de Terme Tettuccio.

Tips en adressen

Slapen & eten

♦ Castel Pietraio

Strada di Strover 33, Monteriggioni.
www.castelpietraio.it

♦ Hotel Villa Rigacci

Met restaurant. Loc. Rigacci 75, Reggello.
www.villarigacci.net

♦ Villa de' Fiori

Met restaurant. Via di Bigiano e Castel Bovani 39, Pistoia. www.villadefiori.it

♦ Restaurant Casalta

Localita Strove, Monteriggioni.
www.casaltahotel.com

♦ Restaurant Molino il Moro

Tip van Gabriela van Castel Pietraio. Zij vierde hier haar 25-jarig huwelijk.
 Via della Ruota 2, Colle di Val d'Elsa.
www.molinoilmoro.it

♦ Bar & Paninoteca Lo Stravizio

Voor een prima broodje buiten de drukte van San Gimignano.
 Via Cellolese 20, San Gimignano.

♦ Boutique del Tartufo

Een zeer uitgebreide selectie truffelproducten. Genieten!
 Viccolo Ormanni 1, Volterra.
www.boutiquedeltartufo.it

Antiekmarkten

♦ Ieder eerste weekend van de maand is op en rond de **Piazza Grande in Arezzo** een grote antiekmarkt.
www.fieraantiquaria.org

♦ Tweede helft augustus tot begin september wordt in Cortona de 56ste editie van **Cortonantiquaria** georganiseerd.
www.cortonantiquaria.it

Diversen

♦ Artieri Alabastro

Winkel in het hart van Volterra met allerlei ambachtelijk gemaakte producten van albast.
 Piazza dei priori 5, Volterra.
www.artierialabastro.it

♦ Museo Civico Palazzo Comunale

Piazza Duomo 2, San Gimignano.
www.sangimignanomusei.it

♦ Basilica di San Francesco

(Frescocyclus Piero della Francesca)
 Via di San Francesco, Arezzo.
www.pierodellafrancesca-ticketoffice.it

♦ Marioluca Giusti

Allerlei producten gemaakt van 'synthetisch kristal'. Mooie winkel en volgens de website zou ook prinses Beatrix een fan zijn van de producten.
 Via Roma 24, Arezzo.
www.mariolucagiusti.it

♦ Laboratorio Shabby 'Chez Mosi'

Charmant winkeltje met meisjeskleding (ook op maat) en accessoires. Schattig is hier het kernwoord. Voor peuters en meisjes tot een jaar of tien.
 Via Tomba di Catilina, 1A, Pistoia.
 +39 392 9568499

♦ Museo Marino Marini

Corso Silvano Fedi 30, Pistoia.
www.fondazionemarinomarini.it

♦ Terme Testuccio

Viale Verdi 71, Montecatini Terme.
www.termemontecatini.it